

СОЦІОЛОГІЯ

УДК 323.21(477)‘312’(045)

Б. В. Слющинський

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ВИРАЗНИК НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

У статті розглядаються основні проблеми формування та становлення громадянського суспільства в Україні, чинники які впливають на його утворення, аналізуються фактори, що гальмують цей розвиток сьогодні. Автор доводить, що громадянське суспільство в Україні почало формуватися з початку отримання нею незалежності, а отже є виразником незалежності України.

Ключові слова: громадянське суспільство, громадські організації, політичні партії, демократизація, інститут громадянського суспільства.

Громадянське суспільство – це історичний тип у розвитку людського суспільства, його конкретна якісна характеристика; це сфера самовиявлення і реалізації потреб та інтересів вільних індивідів через систему відносин (економічних, соціальних, релігійних, національних, духовних, культурних). Структурними елементами цієї системи є організації (політичні партії, громадські об'єднання, асоціації) та різні об'єднання (професійні, творчі, спортивні, конфесійні тощо), що охоплюють усі сфери суспільного життя і є своєрідним регулятором свободи людини.

Проблема громадянського суспільства завжди була актуальною і залишається такою і в наші часи.

Виокремлення і, відповідно, дослідження поняття «громадянське суспільство» було започатковано ще в епоху Платона та Аристотеля і призвело в подальшому до появи цілісного вчення про суспільство, державу та людину. Вчені і мислителі епохи Відродження та Нового часу приділяли значну увагу дослідженню проблем громадянськості та взаємовідносин людини з владою. Значний внесок у вирішення цих проблем зробили: Т. Гоббс, Дж. Локк, Н. Макіавеллі, Т. Мор, Е. Роттердамський, А. Сен-Симон.

Т. Гоббс, наприклад, писав що, первісне положення людини «за межами громадянського суспільства, яке можна назвати природнім станом, не може бути нічим іншим, як війною всіх проти всіх» [1, с. 280].

Г. В. Ф. Гегель звернув увагу на той факт, що природним станом є стан «некультурності», насилля та несправедливості. Саме тому, обов'язковим є вступ людей у громадянське суспільство, оскільки лише у ньому правове відношення володіє дійсністю [2, с. 51]. Він виділяв три прошарки у громадянському суспільстві:

- а) субстанціальний (до якого належать землероби – дворяни, селяни);
- б) промисловий (фабриканти, торгівці, ремісники);
- в) загальний (до якого належать чиновники).

Основна ідея цих двох філософів полягала у визнанні того факту, що «правильна» та «мудра» держава має бути громадянською, тобто людяною, а не звірячою.

Ідея розмежування громадянського суспільства і держави, виникнувши наприкінці XVIII ст. у Європі, у XIX ст. почала активно розроблятися науковцями на теоретичному рівні. Результатом цього стала еволюція сутності поняття «громадянське

суспільство». Традиційне застосування цього терміну на позначення мирного політичного устрою, що управляється на основі закону (*societas civilis*), поступилося місцем його застосуванню на позначення окремої інституціональної сфери життя, яка не відповідала існуючим на відповідній стадії суспільного розвитку інститутам державної влади. В період з 1750 р. по 1850 р., зазначене поняття стало предметом наукових досліджень та дискусій.

Проблематика громадянського суспільства, наприкінці 80-х років ХХ ст. набула змісту «соціалістичного громадянського суспільства». Створювані на той час неурядові організації виконували переважно соціальні та культурні функції, компенсуючи тим самим не достаток державної присутності у цих сферах.

У сучасних поглядах на громадянське суспільство можна виділити наступні моменти:

- у громадянському суспільстві є рівні можливості як для консервативних, так і для радикальних сил, які виступають його необхідними компонентами;
- відносний соціальний консенсус за системою базових соціальних цінностей (права людини, демократія, плюралізм, правова держава, верховенство закону, власність, соціальна захищеність тощо);
- відбувається діалог різних політичних сил, спрямованих на підтримку, постійне відновлення, відтворення соціального консенсусу згідно із соціальними умовами, які постійно змінюються.

Одним із головних завдань громадянського суспільства є регулювання горизонтальних зв'язків, що повинно робитися з позиції доцільності [3, с. 12–27].

Сьогодні тема громадянського суспільства активно розглядається представниками різних наукових напрямків: юристами, філософами, соціологами, політологами. Методологічні проблеми розвитку відносин державної влади та громадянського суспільства у контексті існуючої державно-управлінської парадигми розглядають: В. Бакуменко, В. Князев, В. Мартиненко, Н. Нижник, Ю. Сурмін. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні досліджується у працях А. Колодій, М. Требін та інших науковців.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан розвитку громадянського суспільства в Україні як виразника її незалежності. Адже саме з моменту отримання Україною незалежності розвиток громадянського суспільства отримав новий поступ. Лише за часи незалежності України його суспільство отримало змогу вільно висловлювати свої думки і погляди та вільно об'єднуватися у різні групи та об'єднання.

Але разом з тим сьогодні ми можемо спостерігати те що формування в Україні громадянського суспільства відбувається досить повільним шляхом. Причиною цього, на нашу думку, є те, що частина суспільства просто не усвідомлює необхідність демократичних реформ, а інша значна частина тяжіє до повернення тоталітарного управління радянського зразка. Революційних змін у цьому бути не може. Такі зміни відбуваються еволюційним шляхом. Суспільство ніяк не може «випустити» з рук «важку ношу» радянської свідомості. Крім цього, не знання життя у країнах Західної Європи та створення політиками минулого образ «буржуазного» життя теж наклали вагомий відбиток на свідомість населення нашої країни.

Характеризуючи стан громадянського суспільства в сучасній Україні, слід зазначити, що для нашого суспільства характерним є маргіналізація громадського життя. Адже сьогодні населення України помічає: зниження соціального статусу, труднощі виживання, відсутність стабільності. Все це впливає на погіршення самооцінки людини. Так, за декілька останніх років значна частина громадян взяла участь у страйках, демонстраціях. При чому, участь людей у зазначених громадських

акціях пов'язана насамперед із соціальними проблемами: (невиплата заробітної плати, затримання пенсій, зняття пільг тощо). Крім цього, після Помаранчевої революції 2004 року, революції Гідності (21 листопада 2013 – лютий 2014) багато українських громадян зневірилися у політиках, а тому якщо і беруть участь у акціях на підтримку того чи іншого політичного діяча, то лише за певну винагороду. Цим, на нашу думку, пояснюється низька активність громадян у громадському житті, що негативно впливає на становлення демократичного суспільства.

Іншим негативним чинником є недовіра населення партіям (блокам), профспілковим та іншим громадським об'єднанням, зокрема і фондам, які досить активно і швидко утворюються і не завжди їх дії є результативними та прозорими.

Досить непомітними є зміни у формуванні владних інституцій, що відбиваються на створенні громадських організацій та об'єднань. Адже всі прекрасно розуміють і пам'ятають добровільно-примусові вступи до профспілок чи певних партійних організацій. Діє адміністративний фактор. До сьогоднішнього дня партії створюються «зверху до низу». Кількість таких утворень збільшується, але результативність залишається незмінною. Яскравим прикладом є і вибори мерів та депутатів міських рад.

Країни Західної Європи, громадянське суспільство яких вже перебуває на значно вищому етапі розвитку, законодавчо врегулювали європейські стандарти громадянського суспільства [4]. Але тут потрібно враховувати і зовсім інший менталітет їхнього суспільства та й результативність втілення цих стандартів в життя громадян.

Як вже зазначалося, формування в Україні громадянського суспільства відбувається досить повільним шляхом. Причиною такого повільного його розвитку є те, що частина суспільства просто не усвідомлює необхідність демократичних реформ, а інша значна частина тяжіє до повернення тоталітарного управління радянського зразка. У нас певні зміни відбуваються, але не змінюється загально об'єднуюча свідомість людей. Лише за умов структуризації суспільної свідомості можна добитися кращого рівня життя та утворення справжнього громадянського суспільства. При зміні назви партії не міняється світогляд. Це ми бачимо. Бачимо як люди легко переходять із партії в партію, як люди легко підтримують тих лідерів, яких їм вигідно підтримувати на даному етапі життя. Не вистачає нам об'єднуючої ідеї і патріотизму, який би посприяв відірватися від минулого і будувати майбутнє.

Для того, щоб зменшити негативні тенденції у процесі становлення українського громадянського суспільства доцільно здійснити такі заходи:

- доповнити Конституцію України статтею, яка надає громадянам право відкликати народних депутатів у разі невиконання ними передвиборчих програм;
- прийняти Закон України «Про громадянське телебачення і радіомовлення»;
- проаналізувати діяльність об'єднань громадян на предмет їх ефективності та ліквідувати не діючі;
- не копіювати «сліпо» все європейське, зокрема в освіті, бо у нас інший менталітет та інші умови життя, тим більше, що ми це, що є в Європі намагаємось втілити в урізаному варіанті. Потрібно приймати або все, або нічого;
- зменшити вплив авторитарних методів управління на громадянські утворення;
- повернутися до відкритих списків виборів народних депутатів України і депутатів місцевих рад.
- зменшити кількість народних депутатів у Верховній Раді України та підвищити їх відповідальність перед громадянським суспільством, а також позбавити їх недоторканності;

– перейти до двопалатного парламенту.

Взагалі за це вже було проголосовано громадянським суспільством на референдумі ще у 2001 році, але, на жаль, більшість депутатів парламенту результати референдуму на сесії Верховної Ради не підтримали. Напевне, слід повернутися до цього питання. Адже громадянське суспільство може існувати тоді, коли буде відчувати, що «держава для народу, а не народ для держави».

Розглядаючи стан розвитку громадянського суспільства в Україні, можна помітити, що він постійно зростає до розуміння політичних цінностей та речей. Щороку збільшується кількість громадських, організацій та політичних партій в Україні. Так, станом на 2011 рік їх було 3208, а станом на 2012 рік налічується 3307 організацій: з них 199 політичних партій, 3108 громадських організацій [5]. На 01 березня 2015 року було зареєстровано 65080 громадських організацій. На 01 січня 2014 р. – 77286, 25900 профспілок та їх об'єднань, 13800 благодійних організацій, 15786 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та 1363 органів самоорганізації населення. На корекцію кількісного складу ОГС також вплинула зміна методики обрахунку кількості суб'єктів господарювання за різними організаційно-правовими формами, яка була запроваджена Держстатом у 2015 р. [6]. (див. табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості об'єднань громадян в Україні
 (за даними ЄДРПОУ Державної служби статистики України)

Вид НДО	01.01. 2011	01.01. 2012	01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015
Громадські організації та їх осередки	67696	71767	74500	77286	65080
Благодійні організації	12860	13475	14055	14999	13800
Профспілки та їх об'єднання	26340	278834	28852	29274	25900
Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків	11956	13872	15018	16213	15786
Органи самоорганізації населення	1210	1306	1426	1503	1363

Як бачимо із наведеної таблиці, кількість об'єднань різного спрямування постійно зростає, це свідчить про прагнення населення країни до об'єднання.

У нашій державі вже давно мова йде про створення громадянського суспільства. Так, ще у 2012 році був прийнятий указ «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації». З метою створення сприятливих умов для дальшого розвитку в Україні громадянського суспільства, запровадження ефективного механізму взаємодії його інститутів з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на засадах партнерства і взаємної відповідальності, забезпечення здійснення та захисту прав і свобод людини і громадянина, керуючись частиною третьою статті 106 Конституції України [7]. Дана стаття передбачала утвердження громадянського суспільства як гарантії демократичного розвитку держави, запровадження громадського контролю за діяльністю влади, забезпечення незалежної діяльності інститутів громадянського суспільства, посилення їх впливу на прийняття суспільно важливих рішень, створення умов для забезпечення широкого представництва інтересів громадян в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, проведення

регулярних консультацій із громадськістю з важливих питань життя суспільства і держави.

В сучасних демократичних державах розуміння громадянського суспільства повинно виходити аж за рамки самого громадянського суспільства та його інституцій як такого стану суспільства, в якому вільно реалізуються основоположні права і свободи людини і громадянина через різноманітні форми публічної громадської активності та самоорганізації [8, с. 129–136]. У демократичній, незалежній державі формується громадянське суспільство, яке є основою творення суверенної держави, адже незалежність – це можливість приймати самостійні рішення, які підкорюються власним бажанням та інтересам і не потребують зовнішніх вказівок та наказів. Незалежність для держави – політична самостійність, відсутність підлеглості, суверенітет.

В демократичному суспільстві держава і громадянське суспільство повинні бути зацікавлені в діалозі та партнерстві, підвищенні ефективності взаємодії. Без розвиненого громадянського суспільства, зокрема без створення належних умов для забезпечення свободи думки і слова, вільного вираження поглядів і переконань, свободи об'єднань, свободи зборів, участі громадян в управлінні державними справами та місцевому самоврядуванні, держава не створить можливостей для забезпечення функціонування різних моделей демократії участі, що у поєднанні з безпосередньою та представницькою демократією є умовою успішної модернізації, європейської інтеграції та сталого розвитку.

Сьогодні ми спостерігаємо надання більшої самостійності регіонам, містам і селам, перенесення рішень від центральних органів до місцевих, появилася можливість надсилати громадянам України свої пропозиції до центральних органів влади аж до Президента. Тобто, можна вже говорити про формування громадянського суспільства. Що ж необхідно зробити для того, щоб таке громадянське суспільство «запрацювало»?

Для покращення розвитку громадянського суспільства в Україні на даний момент, на нашу думку, потрібно:

- посприяти встановленню максимальної відкритості, прозорості та підзвітності суспільству органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування;
- забезпечити зростання соціального капіталу для підвищення рівня взаємодовіри та взаємодії у суспільстві;
- створити сприятливі умови для утворення та функціонування інститутів громадянського суспільства;
- забезпечити участь інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, зокрема, шляхом створення умов для забезпечення широкого ефективного представництва інтересів громадян в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, проведення регулярних консультацій (діалогу) із громадськістю з найважливіших питань життя суспільства і держави;
- забезпечити громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, посилення впливу інститутів громадянського суспільства на прийняття управлінських рішень та їх реалізацію;
- постійно сприяти благодійній, волонтерській діяльності, іншим формам громадської активності та громадянської культури [9].

Розбудова громадянського суспільства в Україні має орієнтуватися на європейські стандарти забезпечення та захисту прав і свобод людини, зокрема впровадження практики належного врядування, доброчесності, відкритості, прозорості та підзвітності інститутів влади, створення умов для різноманіття суспільних інтересів, у тому числі

економічних, екологічних, соціальних, культурних, релігійних, територіальних тощо, і форм їх вираження (громадські ініціативи, суспільні рухи, асоціації, об'єднання).

Отже, із усього вищезазначеного можна зробити висновок, що громадянське суспільство у країнах Західної Європи перебуває на значно вищому щаблі розвитку ніж в Україні. Тому держава повинна здійснювати процес його створення шляхом поєднання українського та європейського досвіду. Разом з тим можна констатувати, що громадянське суспільство України є виразником незалежності України, бо лише за часів незалежності воно отримало можливості для свого розвитку і становлення. Таким чином, суб'єктом і базисом демократичної держави та її ідеології є громадянське суспільство. Тому за його відсутності демократичний устрій дослідники цілком обґрунтовано характеризують як квазідемократичний [10, с. 3–8]. Тому формування громадянського суспільства можна розглядати як одну з передумов забезпечення соціально-політичної стабільності, а отже і національної безпеки України, а значить незалежності України. Проте практична реалізація цього завдання вимагає належного забезпечення прав і свобод людини та вдосконалення механізмів формування і функціонування вказаного суспільства.

Список використаної літератури

1. Гоббс Т. Сочинения в 2-х т. / Т. Гоббс; сост., ред. изд., авт. вступ. ст. и примеч. В. В. Соколов. – Москва : Мысль, 1989. – Т. 1. – 622 с. ; Hobbs T. Sochyneniya v 2-kh t. / T. Hobbs; sost., red. yzd., avt. vstup. st. y pryemch. V. V. Sokolov. – Moskva : Mysl, 1989. – Т. 1. – 622 s. ;
2. Гегель Г. В. Ф. Работы разных лет в 2-х т. / Г. В. Ф. Гегель; сост., общ. ред. и вступ. статья А. В. Гулыги. – Москва : Мысль, 1971. – Т. 2. – 630 с. ; Gegel G. V. F. Raboty raznykh let v 2-kh t. / G. V. F. Gegel; sost., obshch. red. i vstup. statya A. V. Gulygi. – Moskva : Mysl, 1971. – Т. 2. – 630 s.
3. Риттер М. Политическая сфера как идеал политической культуры / М. Риттер // Граждане и власть: проблемы и подходы: сб. учеб. матер. по курсу «Политическая регионалистика»: учеб. пособ. / под ред. Г. М. Михалевой, и др.. – Москва; Санкт-Петербург : Летний сад, 2001. – С. 12–27. – (Сер. «Studia politica»; Вып. 5) ; Ritter M. Politicheskaya sfera kak ideal politicheskoy kultury / M. Ritter // Grazhdane i vlast: problemy i podkhody: sb. ucheb. mater. po kursu "Politicheskaya regionalistika": ucheb. posob. / pod red. G. M. Mikhalevoy, i dr.. – Moskva; Sankt-Peterburg : Letniy sad, 2001. – S. 12–27. – (Ser. «Studia politica»; Vyp. 5).
4. Горленко В. В. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні та в країнах Західної Європи [Електронний ресурс] / В. В. Горленко. – Режим доступу: <http://narodna.pravda.com.ua/discussions/4c2a0fa074030/> ; Horlenko V. V. Stan rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini ta v krainakh Zakhidnoi Yevropy [Elektronnyi resurs] / V. V. Horlenko. – Rezhym dostupu : <http://narodna.pravda.com.ua/discussions/4c2a0fa074030/>
5. Вінніков О. Організації громадянського суспільства в Україні: правда, брехня та державна статистика / О. Вінніков // Громадянське суспільство. – 2011 – № 2. – С. 25–27 ; Vinnikov O. Orhanizatsii hromadianskoho suspilstva v Ukraini: pravda, brekhnia ta derzhavna statystyka / O. Vinnikov // Hromadianske suspilstvo. – 2011 – № 2. – S. 25–27
6. Розвиток громадянського суспільства в Україні : аналіт. доп. / В. М. Яблонський, П. Ф. Вознюк, Д. М. Горелов [та ін.]; за ред. О. А. Корнієвського, М. М. Розумного. – Київ : НІСД, 2015. – 60 с. – (Сер. «Громадянське суспільство», вип. 2) ; Rozvytok hromadianskoho suspilstva v Ukraini : analit. dop. / V. M. Yablonskyi, P. F. Vozniuk, D. M. Horielov [ta in.]; za red. O. A. Kornievskoho, M. M. Rozumnoho. – Kyiv : NISD, 2015. – 60 s. – (Ser. «Hromadianske suspilstvo», vyp. 2).

7. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 212/2012. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents> ; Pro Stratehiiu derzhavnoi polityky spryannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini ta pershocherhovi zakhody shchodo yii realizatsii [Elektronnyi resurs] : Ukaz Prezidenta Ukrainy № 212/2012. – Rezhym dostupu : <http://www.president.gov.ua/documents>

8. Цокур Є. Етапи становлення громадянського суспільства в Україні в контексті забезпечення легітимності політичної влади / Є. Цокур // Політичний менеджмент. – 2009. – № 3.– С. 129–136 ; Tsokur Ye. Etapy stanovlennia hromadianskoho suspilstva v Ukraini v konteksti zabezpechennia lehitymnosti politychnoi vlady / Ye. Tsokur // Politychnyi menedzhment. – 2009. – № 3.– S. 129–136.

9. Ставнійчук М. Дефіцити демократії може покрити лише активне громадянське суспільство [Електронний ресурс] / М. Ставнійчук // Дзеркало тижня. Україна. – 2012. – 30 березня. – Режим доступу : https://dt.ua/POLITICS/defitsiti_demokratyi_mozhe_pokriti_lishe_aktivne_gromadyanske_suspilstvo.html ; Stavniichuk M. Defitsyty demokratii mozhe pokryty lyshe aktyvne hromadianske suspilstvo [Elektronnyi resurs] / M. Stavniichuk // Dzerkalo tyzhnia. Ukraina. – 2012. – 30 bereznia. – Rezhym dostupu : https://dt.ua/POLITICS/defitsiti_demokratyi_mozhe_pokriti_lishe_aktivne_gromadyanske_suspilstvo.html

10. Нижник Н. До питання про форми державного режиму в постсоціалістичних країнах / Н. Нижник, В. Лемак // Збірник наукових праць УАДУ при Президентові України. – 2003. – Вип. 2. – С. 3–8 ; Nyzhnyk N. Do pytannia pro formy derzhavnoho rezhymu v postsotsialistychnykh krainakh / N. Nyzhnyk, V. Lemak // Zbirnyk naukovykh prats UADU pry Prezidentovi Ukrainy. – 2003. – Vyp. 2. – S. 3–8.

Стаття надійшла до редакції 09.10.2017

B. Sliushchinskiy

CIVIL SOCIETY AS AN EXPRESSION OF UKRAINE'S INDEPENDENCE

The article analyses the basic problems of forming and developing of civil society in Ukraine, as well as the factors that influence on this formation and the factors that brake this development today. The author of the article proves that civil society in Ukraine was formed at the beginning of country's independences.

Civil society is a historical type in development of human society, its concrete quality description; it is a sphere of realization of necessities and interests; it shows free individuals through the system of relations (economic, social, religious, national, spiritual, and cultural). The structural elements of this system are organizations (political parties, public associations, associations) and different social units (professional, creative, sporting, confessional and others) that embrace all spheres of public life and are the original regulator of freedom of man.

Significant contributions to solving these problems were made by T. Hobbes, J. Locke, N. Machiavelli, Th. More, E. Rotterdam, A. Saint-Simon.

The main idea of these two philosophers, T. Hobbes and G. F. F. Hegel, was to recognize the fact that the "correct" and "wise" state should be civil, that is, to be human, not a brutal one.

The idea of demarcation between civil society and state emerged at the end of the

eighteenth century. In Europe, in the nineteenth century, the idea began to be actively developed by scientists at the theoretical level. The result of this was the evolution of the essence of the concept of "civil society". The traditional application of this term to the designation of a peaceful political system, governed by the law (societas civilis), gave way to its application to designate a separate institutional sphere of life that did not correspond to the institutions of state power existing at the appropriate stage of social development. In the period from 1750 to 1850, this concept became the subject of a scientific research and discussion.

Today the theme of civil society is actively examined in different scientific directions: by lawyers, philosophers, sociologists, and political scientists. A problem of civil society always was actual and it remains as such in our time.

Thus, all mentioned above let it possible to draw a conclusion that civil society in the countries of Western Europe is on the considerably higher stage of development than in Ukraine. Therefore, the state must carry out the process of its creation by combination of Ukrainian and European experience. At the same time, it is possible to state that civil society of Ukraine expresses the independence of Ukraine because only in the days of independence it got possibilities for the development. Thus, a subject and a base of a democratic state and its ideology is civil society. Therefore, in case of its absence, it can become completely reasonable to characterize it as not fully democratic.

A selection and, accordingly, research of a concept "civil society" was founded as early as the epoch of Platoon and Aristotle and resulted in future, in appearance of integral studies about society, state and man. Scientists and thinkers of Renaissance and New time age paid considerable attention to the research of the problems of the scientific world and mutual relations of man with power.

Keywords: *civil society, democratization, institute of civil society, political parties, public organizations.*

УДК 316.472.3

М. В. Туленков

СОЦІОЛОГІЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ

У статті аналізуються сутність і зміст організаційної взаємодії як форми соціальної солідарності в умовах глобальних змін і суспільних трансформацій. Зокрема, предметно розглядаються родові ознаки та структурно-функціональні властивості даного соціального феномену, призначеного для забезпечення миру і злагоди українського соціуму, а також спрямування останнього на розбудову дійсно демократичної, правової, соціальної та європейської держави.

Ключові слова: *організація, взаємодія, солідарність, організаційна взаємодія як форма соціальної солідарності.*

Проблема концептуалізації категорії «організаційна взаємодія» має неабияке значення для розвитку формотворчих засад солідарності індивідів і соціальних груп в межах соціальних організацій для досягнення визначеної мети та реалізації своїх особливих і загального інтересів. Адже не пізнавши сутності людських взаємодій, що відбуваються в рамках формальних організацій, неможливо ефективно скеровувати дії